

**Vragen en opmerkingen van fracties in de eerste termijn van de vergadering
Statencommissie Duurzaamheid 8 juni met beantwoording *cursief* daaronder.**

Thematische beantwoording:

Vraag 1:

Kan er meer ruimte en flexibiliteit worden geboden vanwege het effect van de hoogtebeperkingen op de haalbaarheid en het economisch perspectief in de projectgebieden?

Antwoord:

Het regioplan bevat een ontwikkelingsstrategie, kaders en voorwaarden waarbinnen, na vaststelling, vanuit de projectgebieden de plannen kunnen worden gemaakt. De kaders zijn niet in beton gegoten en bieden aanzienlijke ruimte en flexibiliteit in de uitvoering. Daarom vinden wij het niet nodig om op voorhand de strategie, kaders en voorwaarden aan te passen. In het regioplan is met het vaststellen van plaatsingszones niet alleen een balans gevonden tussen omgevingskwaliteit, economisch perspectief en (maatschappelijk) draagvlak maar ook een balans tussen enerzijds voldoende flexibiliteit voor initiatiefnemers en anderzijds rechtszekerheid voor de omgeving. Na jaren van voorbereiding hebben alle betrokken stakeholders behoefte en groot belang bij afronden van het regioplanproces met de vaststelling daarvan. In de onzekerheid over o.a. de hoogtebeperkingen is een koersvaste en betrouwbare lokale overheid van groot belang. Het kan echter ook niet zo zijn dat het regioplan al kort na de vaststelling gedateerd is door voor windenergie tegenvallende besluitvorming op een ander vlak. Daarom zijn in het regioplan bijzondere beperkingen benoemd. De hoogtebeperkingen als gevolg van de luchthaven zijn daar één van.

Het vastgestelde regioplan biedt de provincie en gemeenten ambtelijk en bestuurlijk een duidelijk kader waarmee zij, samen met de initiatiefnemer en onder regie van het Rijk, RCR-projecten definiëren en uitwerken. De uitwerking van een grootschalig windenergieproject duurt 1 tot 1,5 jaar. In deze periode wordt veel nader onderzoek verricht, wordt voortschrijdend inzicht verkregen en kunnen omstandigheden en regelgeving wijzigen die van grote invloed kunnen zijn op een project. In deze dynamische omgeving moet het, als daar een concrete en legitieme aanleiding voor is, mogelijk zijn om gemotiveerd af te wijken van een eerder vastgesteld kader. Deze insteek heeft bij ons de sterke voorkeur en biedt de lokale overheid een betere positie dan bij uitstel van de vaststelling van het kader in afwachting van meer duidelijkheid of op voorhand, al anticiperend op nog niet zekere tegenvallers, veel ruimere kaders stellen.

Wij zien de projectuitwerking in de vier projectgebieden, gelet op de omvang (meer dan 100 MW), in de vorm van Rijkscoördinatie (RCR) projecten. Voor projectgebied Zuid is dit proces al gestart en voor Noord en Oost is dit in voorbereiding. Daarbij stelt het Rijk het rijksinpassingsplan vast en heeft daarmee het eindoordeel over wat er voor het windenergieproject juridisch planologisch mogelijk wordt gemaakt. Hierbij moet het aannemelijk zijn dat het project economisch uitvoerbaar is én voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. Hiermee is ook het Rijk verantwoordelijk voor een goede balans economisch perspectief en omgevingskwaliteit. Een vastgesteld regioplan is van belang omdat het Rijk nadrukkelijk rekening moet houden met lokaal (politiek en bestuurlijk) draagvlak en (ruimtelijk) beleid van medeoverheden.

Resumerend zijn wij van mening dat het regioplan op zichzelf de nodige flexibiliteit in zich heeft én het proces van projectuitwerking de nodige ruimte biedt. Wij kunnen op dit

moment nog niet voorzien of, waar en in welke mate moet worden afgeweken van het Regioplan. Mocht daar in de projectuitwerking aanleiding toe ontstaan dan zullen wij op dat moment de afweging maken en standpunt bepalen over afwijken van het kader. Van evidente afwijking zullen wij u op de hoogte stellen.

Vraag 2:

Is de provinciale taakstelling in omvang (1390,5 MW) en tijd (voor 2020) nog haalbaar met de onzekerheid over de hoogtebeperkingen?

Antwoord :

De zones die in het regioplan zijn opgenomen bieden voldoende ruimte in omvang (MW) voor het halen van de provinciale taakstelling + een extra provinciale en gemeentelijke ambitie. Als de definitieve besluitvorming over de hoogtebeperkingen tegenvalt dan blijft er voldoende ruimte over om de taakstelling te halen maar kan dat wel ten koste gaan van een deel van de ambitie. Uitblijven van definitieve besluitvorming over de hoogtebeperkingen kan wel leiden tot vertraging omdat;

- het bereiken van samenwerking in een projectgebied wordt vertraagd omdat men niet weet waar men aan toe is en de partijen in het gebied niet weten op welke uitgangspunten zij de samenwerkingsafspraken kunnen baseren;
- daar waar een samenwerkingsverband is gesloten, initiatiefnemers met deze onzekerheid niet (langer) bereid zijn tijd en geld te investeren in de voorbereiding van de projecten.

1. Groen Links:

- a) Is de provinciale taakstelling nog haalbaar in omvang en tijd, gelet op de onzekerheid m.b.t. de hoogtebeperkingen?

Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 2.

- b) Wat is de betekenis van de robuustheid van het regioplan in relatie tot de bandbreedte van de MER?

In de plan-MER van het regioplan zijn veel alternatieven en plaatsingszones onderzocht. De plan-MER dekt daarmee meer dan de thans in het regioplan opgenomen plaatsingszones. Mocht een toekomstige afwijking van het regioplan niet gedekt zijn door de uitgevoerde plan-MER dan dient daar in de projectuitwerking, in de betreffende meer gedetailleerde project-MER, in te worden voorzien.

- c) Relatief nieuwe windmolens uit de periode 2012/2013 vallen ook in de projectgebieden. Krijgen die voldoende tijd om door te draaien, omdat er anders sprake is van kapitaalsvernietiging?

In het saneringsplan van de initiatiefnemer, dat in de projectuitwerking moet worden gemaakt, is er ruimte voor maatwerkafspraken over zeer jonge windturbines.

- d) Medewerking van de windmoleneigenaren is cruciaal. Welk % doet niet mee en wat betekent dit voor het beleid?

Wij kunnen op dit moment geen inschatting van maken welk % niet meedoet. Wat dat voor het beleid betekent kunnen we daarmee ook niet inschatten. Het beleid geeft aan dat we streven naar een volledige sanering. Dat is de opgave waar de initiatiefnemer voor staat. Door vaststelling van het regioplan door gemeenten en provincie wordt voor iedereen in het gebied duidelijk wat het beleid is voor het plaatsen van nieuwe windparken. Hiermee weten initiatiefnemers waar ze aan toe

zijn. Deze duidelijkheid is een belangrijke stimulans voor initiatiefnemers om mee te werken.

2. CDA:

- a) Is het opstellen van een integrale energievisie een goede gedachte?
Dat is inderdaad een interessante gedachte maar valt buiten de besluitvorming over het regioplan en de Partiële Herziening.
- b) Hoe gaat het saneren in zijn werk, met name juridisch? Is daar elders al ervaringen mee opgedaan?
De sanering wordt privaatrechtelijk in een zogenaamde anterieure overeenkomst tussen de gemeente en de initiatiefnemer(s) en publiekrechtelijk in het Rijksinpassingsplan juridisch geborgd. Daar is bij het Windpark Wieringermeer in Noord-Holland goede ervaring mee opgedaan en daar maken wij gebruik van.
- c) Hoe kan dubbeldraaien worden voorkomen?
Dubbeldraaien wordt in ieder geval voorkomen op plaatsen waar bestaande windmolens de bouw van nieuwe in de weg staan. Verder is dubbeldraaien nodig omdat gelijktijdig met de bouw van nieuwe windmolens, direct slopen van met name de jongere generatie windturbines leidt tot onevenredig hoge saneringskosten en kapitaalvernietiging. Een initiatiefnemer zou ook jaren later kunnen beginnen met het project. Maar als alle initiatiefnemers wachten tot de bestaande winturbines helemaal technisch en economisch zijn afgeschreven dan realiseren we onze taakstelling en ambities niet bijtijds. In de uitwerking van de projectenplannen zullen de initiatiefnemers aan moeten tonen waarom en voor hoe lang dubbeldraaien noodzakelijk is.
- d) Kan er bij tegenvallers afgeweken worden van het regioplan (flexibilisering)
Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1.
- e) Is participatie voldoende als belangrijk criterium meegenomen in het regioplan?
Ja, in het regioplan is een apart hoofdstuk aan de kaders gewijd. De uitwerking van de financiële participatie is een belangrijk onderdeel van de projectuitwerking. In projectplan en de anterieure overeenkomst moet de financiële participatie vervolgens worden uitgewerkt en juridisch geborgd.
- f) Wordt er voldoende rekening gehouden met aspecten gevaar/veiligheid?
Ja, dat is een vast onderzoeksonderdeel van de project-MER die in het kader van de projectuitwerking moet worden opgesteld.
- g) Kan de provincie opleggen dat obstakelverlichting beter worden afgeschermd?
De regels voor obstakelverlichting worden door de rijksoverheid opgesteld op basis van internationale afspraken. Afschermen van obstakelverlichting is op hierbij zeer beperkt mogelijk omdat dit invloed heeft op de vliegveiligheid. Als gevolg van de pilot bij windpark Alexia werkt de rijksoverheid momenteel aan een herijking van de regelgeving. Hierin worden naar alle waarschijnlijkheid de mogelijkheden voor vast brandende verlichting en het gebruik van weersafhankelijke verlichting mogelijk gemaakt. Wij hebben recent in een brief aan de betrokken ministers nog eens nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het opnemen van mogelijkheden voor

maatwerk bij de toepassing van obstakelverlichting omdat wij het belang hiervan voor het draagvlak van windturbines in zien.

3. SGP:

- a) Is er een opening te creëren voor de plannen van de Zuidlob met de Eemmeerdiijk?
De windparken Zuidlob en Eemmeerdiijk vallen buiten het regioplan maar binnen de werkingssfeer van de Partiële Herziening voor Windenergie van het Omgevingsplan Flevoland. In deze omgeving is windenergie niet uitgesloten maar moet wel voldoen aan alle in het beleid gestelde voorwaarden.
- b) Kunnen mensen met zones op lastige locaties (zoals Meeuwentocht) toch ook meedoen in projecten?
Ja, ons beleid stimuleert ook de windturbine-eigenaren op "lastige" plekken om tot één samenwerkingsverband in het gebied te komen dat als initiatiefnemer één groot integraal project van opschalen, saneren en participeren ontwikkelt.
- c) De tijdelijkheid van vergunningen is in het regioplan op 25 jaar gesteld. Wat is het belang daarvan? Kan dat niet naar 30 jaar?
Bij de tijdelijke vergunning wordt uitgegaan van een exploitatieperiode van 25 jaar. Uitgaande van de technische en economische levensduur van een windturbine en een SDE-subsidieperiode van 15 jaar vinden wij dit een redelijke termijn. Overigens staat in het regioplan dat na afloop van die termijn een keuzemoment ontstaat voor een eigenaar en overheid om de windturbines te laten staan, weg te halen of te moderniseren.
- d) In de Noordoostpolder is de zone (windmolens niet uitgesloten) op de kaart van de Partiele Herziening tegen de kern Urk aangelegd. Moet er niet wat meer afstand worden genomen?
De contouren van de aanduiding "windmolens niet uitgesloten" volgen globaal de grenzen van het gerealiseerde project. In deze omgeving is net het windpark NOP gebouwd en worden geen nieuwe projecten van opschalen en saneren voorzien.
- e) Kan het aspect van ongelijkheid tussen de projectgebieden worden opgelost?
De windenergie wereld wordt gekenmerkt door een grote dynamiek waarin het economisch perspectief door gewijzigde ontwikkelingen of regelgeving snel van kleur kan verschieten. Verschil in economisch perspectief en ontwikkelingsmogelijkheden is inherent aan de gekozen strategie om met vier projectgebieden te werken. Deze strategie werkt en heeft in een aantal projectgebieden inmiddels geleid tot samenwerking en projectvoorbereiding. Het economisch perspectief voor projectgebied West is op dit moment niet optimaal. Met gebruikmaking van de in het regioplan opgenomen flexibiliteit en disclaimers zijn wij er van overtuigd dat er op termijn ook voor projectgebieden die op dit moment wat minder perspectief hebben een economisch haalbaar plan te construeren is.

4. CU:

- a) In hoeverre is planschade of nadeelcompensatie door de provincie onderzocht?
Dat hebben wij niet onderzocht omdat dat op het abstractieniveau en het

kaderstellend karakter van deze structuurvisie nog niet nodig en niet mogelijk is. Het is gebruikelijk dat dit door de initiatiefnemer in het kader van de projectuitwerking wel wordt onderzocht.

- b) CU wil graag formeel op de hoogte gesteld worden van de stand van zaken van de hoogtebeperkingen omdat deze ingrijpender lijken te zijn dan aanvankelijk gedacht. *Wij zullen u, zoals eerder toegezegd, op de hoogte houden van de ontwikkelingen en besluitvorming met betrekking tot de hoogtebeperkingen.*
- c) Het creëren van meer ruimte en flexibiliteit zou in besluitvorming moeten worden geborgd met bijvoorbeeld een amendement. *Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1.*

5. PVV:

- a) Wind leeft niet bij burgers maar zij brengen wel de daarvoor benodigde subsidies op. *Wij nemen kennis van dit standpunt.*
- b) Hoe kan grootschalige windenergie worden ingepast op het elektriciteit netwerk, aangezien de energiemarkt vraag gestuurd is? *Wij zijn in gesprek met de betreffende netbeheerders om ervoor te zorgen dat de nieuwe windparken probleemloos aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet.*

6. PvdA:

- a) Er moet in het regioplan meer ruimte, flexibiliteit en innovatie mogelijk zijn. *Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1.*
- b) Wat betekenen de hoogtebeperkingen voor de ambities van de afzonderlijke projectgebieden en het plan in zijn geheel? *Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1. In aanvulling daarop weten wij nog niet exact wat de hoogtebeperkingen betekenen voor de afzonderlijke projectgebieden omdat deze nog niet definitief duidelijk zijn. Komende maanden vindt nog nader onderzoek en optimalisatie plaats.*
- c) Welke mogelijkheden hebben we nog meer als we de provinciale taakstelling niet halen? Kan het Rijk dan locaties aanwijzen? *Ja, dat zou kunnen. Wij gaan er echter vanuit dat het niet zover hoeft te komen gelet op onze afspraken met het Rijk en de robuustheid van het regioplan. Zie verder het bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1.*

7. PvdD:

- a) PvdD heeft grote zorg over de leefbaarheid en de klimaatverandering en wil gelet op de grote urgentie een spoedige vaststelling van het regioplan faciliteren. *Wij onderschrijven deze urgentie.*
- b) PvdD wil echter niet vaststellen voordat er duidelijkheid is over de hoogtebeperkingen. *Wij zijn van mening dat de huidige onzekerheid over de hoogtebeperkingen*

vaststelling van het regioplan niet in de weg staat. Sterker nog; met vaststelling van het regioplan beschikken provincie en gemeenten over een duidelijk kader en een duidelijke positie in het komend besluitvormingsproces over de hoogtebeperkingen.

8. D66:

- a) Hoe hard is de inzet van de locatie Houtribdijk in relatie tot de hoogtebeperkingen?
De locatie Houtribdijk maakt geen onderdeel uit van het regioplan en heeft dan ook geen relatie met de besluitvorming over de hoogtebeperkingen in relatie tot de windenergieopgave van het regioplan.
- b) Hoe kunnen we met meer flexibiliteit komen? Meer zonne-energie?
Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1. In aanvulling daarop; zonne-energie zien wij niet als alternatief voor windenergie. Zonne-energie is, gelet op de aard en het opbrengstpotentieel in relatie tot het ruimtebeslag, altijd complementair aan windenergie.
- c) Liever grotere windmolens waardoor per saldo het aantal nieuwe windmolens afneemt ten opzichte van kleinere windmolens.
Dat uitgangspunt onderschrijven wij. Dat is immers al jarenlang één van de fundamentele uitgangspunten van het windenergiebeleid van de provincie.
- d) Wat is het effect van dubbeldraaien op het electriciteitsnetwerk?
Dubbeldraaien betekent dat er tijdelijk meer elektriciteit via het net moet worden afgevoerd. Per projectgebied wordt in de projectuitwerking onderzocht op welke wijze dat tegen de minst maatschappelijke kosten kan worden geregeld.
- e) Is resonantie een relevant item bij windenergie?
Bij de beweging van een windturbine tijdens het draaien en het geluid dat daarbij vrijkomt kan er sprake zijn van resonantie. Voor het Regioplan is resonantie bij het draaien van windturbines meegenomen als het gaat om de afstand die in acht moet worden genomen tot een waterkering. Resonantie bij geluid is meegenomen in de berekeningen in de plan-MER. Voor beide soorten van resonantie geldt dat het meer in detail wordt meegenomen bij de uitwerking van de projectplannen en de daarbij benodigde project-MER.
- f) Hoe gaan we om met participatie en wat is daarbij de rol van de overheden?
In het regioplan hebben de gemeenten en provincie een kader voor financiële participatie vastgelegd. Daarmee geven wij invulling aan onze kaderstellende rol in deze. Het is aan de verschillende initiatiefnemers om daar in het eigen projectgebied met maatwerk uitwerking aan te geven en aan de overheid om deze uitwerking aan de kaders te toetsen.
- g) De aardzee dient te worden ontzien bij de plaatsing van windturbines.
De aardzee en de betekenis van dit land-art project in het landschap van Zeewolde betrekken we momenteel bij de projectuitwerking.

9. SP:

- a) Is het mogelijk een overkoepelende organisatie op te richten die financiële problemen in de projectgebieden zou kunnen oplossen en de haalbaarheid te

vergroten?

Dat zien wij niet als door de overheid op te leggen oplossing om de haalbaarheid te vergroten. Met gebruikmaking van de in het regioplan opgenomen flexibiliteit en disclaimers zijn wij er van overtuigd dat er voor elk projectgebied een economisch haalbaar plan te construeren is.

- b) De marges van flexibiliseren zijn gering, kan dat niet ruimer?
Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1.
- c) Kan de lijn langs de A27 niet worden geschrapt? Hoeveel speling is er in aantal?
Nee, bij de totstandkoming van het regioplan is, vanuit het economisch perspectief in een projectgebied, gekeken naar een redelijke verhouding tussen de saneringsopgave en de strekkende km aan plaatsingszones. Het schrappen van een plaatsingszone van ruim 9 km (circa 15 – 17 windmolens) betekent een te groot negatief effect op het economisch perspectief.

10. VVD:

- a) Hoe kunnen we er meer flexibiliteit in het regioplan krijgen? Door extra lijnen? Windmolens in natuurgebieden?
Zie bovenstaand thematisch antwoord op vraag 1.
- b) VVD pleit voor een helder kader in de maximale hoogte van windturbines, waarom niet gewoon een maximale ashoogte van 120 meter opnemen?
In onze zoektocht naar een balans tussen rechtszekerheid voor de omgeving en flexibiliteit voor de initiatiefnemers hebben wij op dit punt geoordeeld dat het op voorhand stellen van een harde kaderstellende hoogtebeperking te beperkend werkt op de ontwikkelmogelijkheden en flexibiliteit van het regioplan. In de projectuitwerking komt, met de verplichting tot het maken van een beeldkwaliteitplan en bij het maken van het rijksinpassingsplan, de maximale hoogte van de windmolens zeker aan de orde.
- c) Wat is de stand van zaken m.b.t. beperking van overlast van obstakelverlichting? Kunnen we een eis opnemen dat de obstakelverlichting niet zichtbaar is vanaf de grond?
Zie het antwoord onder vraag 2. g) van het CDA
- d) Waarom mag de WUR ook buiten de plaatsingszones windmolens plaatsen? Ook de WUR moet zich aan de plaatsingszones en de regels van het regioplan houden.
Voor het opschalen en saneren van de eigen productiewindmolens dient de WUR zich, net als alle andere bestaande windmoleneigenaren, te houden aan de regels van het regioplan. Naast de exploitatie van productiewindmolens heeft de WUR ook een windmolentestlocatie. Deze testlocatie is altijd een uitzondering geweest op het beleid voor opschalen en saneren en valt niet onder de regels van het regioplan. De windmolentestlocatie is in het gemeentelijk bestemmingsplan positief bestemd. Binnen een aangeduid gebied mogen maximaal 12 testwindmolens staan. Dit is een planologisch recht dat moet worden gerespecteerd.
- e) De hoogtebeperkingen beperken de plaatsingsmogelijkheden van windmolens, waarom plaatsen we niet gewoon alleen genoeg windmolens voor onze taakstelling?
Als we dat zouden doen dan is onze ambitie van saneren en participeren economisch

niet haalbaar.

- f) Op blz. 5 staat een definitie van kleine molens van 5 meter, is dat t.o.v. het maaiveld of het dak?

De categorie kleine windmolens in stedelijk gebied zijn molens van maximaal 5 meter die zowel op de grond als op een dak mogen worden geplaatst. Dit zijn bijvoorbeeld zogenaamde turbi's of andere innovatieve windenergie opwekkende ontwerpen.